

Potrošniška prodajna pogodba in pogodba o dobavi digitalne vsebine in digitalnih storitev: prenos direktiv 2019/771 in 2019/770 v slovensko pravo

DAMJAN MOZINA
doktor pravnih znanosti, LL.M.,
redni profesor na Pravni fakulteti
Univerze v Ljubljani

1. Uvod

Konec januarja 2023 je začel veljati ZVPot-1,¹ s katerim je bila v slovensko pravo prenesena vsebina dveh potrošniških direktiv: Direktive 2019/771 o prodajni pogodbi (v nadaljevanju: SGD),² ki je nasledila prejšnjo Direktivo 99/44 o potrošniški prodaji, ter Direktive 2019/770 o pogodbah o dobavi digitalne vsebine in digitalnih storitev (v nadaljevanju: DCD).³ Direktivi sta del istega zakonodajnega paketa in se med seboj dopolnjujeta. Vsaka na svojem področju uporabe na kogenten način določata merila skladnosti s pogodbo (v domaći terminologiji: pojem stvarne in pravne napake) ter pravice potrošnika v primeru neskladnosti blaga ali digitalne vsebine s pogodbo. Temeljna struktura obeh se v bistvenem opira na prej veljavno Direktivo 99/44 o potrošniški prodaji.⁴

Glede na slednjo SGD prinaša tudi nekaj novosti, na primer podaljšanje obdobja obrnjenega dokaznega bremena glede obstoja neskladnosti blaga na leto dni (prej šest mesecev),⁵ ureditev

9

10

I.
Novi zakon o varstvu potrošnikov

pravnih napak⁶ ter dolžnost posodabljanja t. i. digitalnih elementov.⁷ Po drugi strani DCD prinaša novo ureditev za pogodbo o dobavi digitalne vsebine ali digitalnih storitev, ki je v evropskem pravnem novosti, vključene pa so tudi pogodbe, pri katerih potrošnik digitalne vsebine ali storitve ne plača z denarjem, ampak posreduje svoje osebne podatke oziroma dovoli njihovo uporabo (angl. *data-as-counter-performance*).⁸

Drugeče kot Direktiva 99/44 o potrošniški prodaji, ki je bila namenjena minimalni harmonizaciji, obe direktivi zasledujeta popolno harmonizacijo, kar pomeni, da so odnaki v nacionalnem pravu – tako v smeri višje kot nižje ravni varstva potrošnikov – dopustni le, kolikor so izrecno predvideni.⁹ Primerov takšnih opcij je v direktivah kar nekaj, zlasti na področju prodaje blaga: države članice se lahko denimo odločajo, ali bodo iz režima potrošniške prodaje blaga izzele prodajo rabljenega blaga na dražbah in prodajo živih živali,¹⁰ ali bodo pri prodaji rabljenega blaga dopustile poseben zahtevek kupca v primeru, da se neskladnost blaga s pogodbo pokaže v 30 dneh po dobavi,¹¹ ali bodo za uveljavljanje zahtevkov na podlagi neskladnosti blaga s pogodbo predpisale predpostavko notifikacije neskladnosti,¹² ali bodo predpisale pogoje, pod katerimi lahko potrošnik ali tretja oseba namesto prodajalca popravi blago na stroške prodajalca,¹³ in ali bodo predpisale fiksne roke za izvedbo popravila ali zamenjave (SGD).¹⁴

V zvezi z obehma direktivama imajo države članice tudi določene možnosti glede oblikovanja pravic potrošnika, da v primeru neskladnosti zahtži plačilo (ugovor neizpolnitve),¹⁵ oblikovanja režima odgovornosti za pravne napake¹⁷ ter glede oblikovanja vsebine in uveljavljanja regresne pravice.¹⁸

⁶ Glej čl. 9 SGD.

⁷ Glej čl. 7(3) in 7(4) SGD.

⁸ Glej Renko, *Plačilo storitev z osebnimi podatki? Nekaj misli ob Direktivi o dobavi digitalnih vsebin in digitalnih storitev*, Podjetje in delo, 1/2021, str. 6-4.

⁹ Glej čl. 4 SGD in čl. 4 DCD.

¹⁰ Glej čl. 3(5) SGD.

¹¹ Glej čl. 10(6) SGD.

¹² Glej čl. 3(7) ter uvedbo izjavo 19 SGD.

¹³ Glej čl. 12 ter uvedbo izjavo 20 SGD.

¹⁴ Glej uvedbo izjavo 54 SGD.

¹⁵ Glej uvedbo izjavo 55 SGD.

¹⁶ Glej čl. 13(6) in uvedbo izjavo 18 SGD ter uvedbo izjavo 15 DCD.

¹⁷ Glej čl. 9 in uvedbo izjavo 35 SGD ter čl. 10 in uvedbo izjavo 54 DCD ter Marais Cavallio, *Sale of Goods and Supply of Digital Content and Digital Services – Overview of Directives 2019/770 and 2019/771*, EUCML 2019, str. 195.

¹⁸ Glej čl. 18 SGD in čl. 20 DCD.

¹ Zakon o varstvu potrošnikov, UL L 130/22.

² Direktiva 2019/771 z dne 20. maja 2019 o nekaterih vidikih pogodb za prodajo blaga, spremeni Uredbe (EU) 2017/2394 in Direktive 2009/22/ES ter razveljavljuje Direktive 1999/44/ES, UL L 136. V literaturi se je zanjo uveljavila kratica SGD (*Sale of Goods Directive*).

³ Direktiva 2019/770 z dne 20. maja 2019 o nekaterih vidikih pogodb o dobavi digitalne vsebine in digitalnih storitev, UL L 136. V literaturi se je zanjo uveljavila kratica DCD (*Digital Content Directive*).

⁴ Direktiva 1999/44/ES z dne 25. maja 1999 o nekaterih vidikih prodaje potrošniškega blaga in z njim povezanih garancij, UL L 171. Zanj se je v literaturi uveljavila kratica CSD (*Consumer Sales Directive*).

⁵ Glej čl. 12(2) SGD.

SGD in DCD potrošniške prodajne pogodbe oziroma pogodbe o dobavi digitalne vsebine ali storitev ne urejata celovito, ampak se lotevata le nekaterih vidikov. V prvi vrsti urejata merila skladnosti ter kognitivne zahtevke potrošnika za primer neskladnosti s pogodbo, kar imenujeta »obvezno jamstvo za skladnost«. DCD ureja tudi vidike neizpolnitve (zamude z izpolnitvijo) in zahtevke potrošnika v tem primeru. Za vsa vprašanja, ki jih direktivi ne urejata – na primer glede sklenitve in predpostavk veljavnosti pogodbe, razlage pogodbe, morebitne vključitve splošnih pogojev poslovanja – se uporablja Obligacijski zakonik (OZ),¹⁹ razen če in kolikor obstaja druga specialna ureditev. Tako na primer ZVPot-1 ureja prehod nevarnosti pri prodajni pogodbi (čl. 68 ZVPot-1) ter pravico potrošnika, da si pri pogodbi, sklenjeni na daljavo ali izven poslovnih prostorov podjetja, premisli in v 14 dneh brez posledic odstopi od pogodbe (čl. 134 ZVPot-1).

Namen prispevka je analizirati prenos obeh direktiv v slovensko pravo. Ker je vprašanje garancije, ki je v SGD urejeno kot možnost nadgradnje kognitivne odgovornosti prodajalca za skladnost s pogodbo (t. i. tržna garancija, čl. 17 SGD), predmet drugega prispevka v tem zvezku, tukaj ne bo predmet obravave.²⁰

2. Potrošniška pogodba o prodaji blaga

2.1. Področje uporabe

Ureditev iz čl. 71–87 ZVPot-1 se uporablja za pogodbe o prodaji blaga (premičnih stvari) med podjetjem in potrošnikom. Zakonodajalec ni izključil uporabe za prodajo živih živali in rabljenega blaga na javnih dražbah. Direktiva (SGD) v čl. 3(4)(b) izključuje svojo uporabo tudi za blago, ki se prodaja v okviru izvršbe ali drugih sodnih ukrepov, kar je ZVPot-1 uredil na – nominalnično gledano – nenavaden način: tako da je »stvari, ki so prodane v okviru izvršbe ali drugih sodnih postopkov«, izrazil iz pojma blaga.²¹ Da premična stvar, za prodajo katere bi se sicer uporabljale določbe ZVPot-1, preneha biti premična stvar, za prodajo izvrši ali v drugem sodnem postopku, se ne zdi najbolj prepričljivo. Opozoriti velja tudi, da je prodajalčeva odgovornost za skladnost s prodajno pogodbo v primeru prisilne javne dražbe izključena že na podlagi čl. 467 OZ, zato je izvajanje premičnih stvari, ki se prodajajo v izvršbi, iz pojma premičnih stvari, pravzaprav odveč. V skladu s čl. 67(2) ZVPot-1 in čl. 3(4)(a) SGD je uporaba določb o prodaji izključena tudi za materialne nosilce podatkov, ki se uporabljajo le za nosilce digitalne vsebine – zanje se uporablja ureditev pogodbe za dobavo digitalne vsebine oziroma storitev iz čl. 109–116 ZVPot-1 (tj. DCD).

¹⁹ Urt. I. RS, št. 83/01, 83/01, 40/07, 64/16.

²⁰ Glej Strojan, Vse in značilnosti garancij v ZVPot-1, in tem zvezku.

²¹ Čl. 4, reč. 1 ZVPot-1.

Za prodajno pogodbo se šteje tudi pogodba o prodaji blaga, ki vsebuje digitalne elemente. Gre za blago, ki vključuje tudi digitalno vsebino ali storitev na način, da blago brez nje ne more opravljati svoje funkcije.²² Za tak primer gre na primer pri prodaji pametnega telefona skupaj s prednaloženo aplikacijo za kamero, pri prodaji računalnika z operacijskim sistemom ali pri prodaji avtomobila z navigacijsko programsko opremo. Če potrošnik omenjen programsko opremo kupi posebej, brez »blaga«, se uporablja ureditev pogodbe o dobavi digitalne vsebine oziroma storitve iz čl. 109–116 ZVPot-1 (DCD).

Opredelitev potrošnika v čl. 4, reč. 18 ZVPot-1 ni najbolj jasna. Medtem ko SGD in CDCD potrošnika v čl. 2(2) oziroma čl. 2(6) definirata kot fizično osebo, ki v zvezi s prodajno pogodbo deluje za namen zunaj svoje trgovske, poslovne, obrtne ali poklicne dejavnosti, ZVPot-1 potrošnika opredeli kot fizično osebo, »ki pridobiva ali uporablja blago za namene zunaj njegove poklicne ali pridobitne dejavnosti«. Če pustimo ob strani slovnično napako pri opredelitvi ključnega pojma (pravilno: za namene zunaj *svoje* poklicne ali pridobitne dejavnosti), je treba opozoriti, da se ZVPot-1 namesto na »delovanje v zvezi s prodajno pogodbo« (oziroma pogodbo o dobavi digitalne vsebine ali storitve) sklicuje na pridobivanje ali uporabo blaga. Sklicevanje na »uporabo blaga« je nekoliko zavajajoče, kajti za pojem potrošniške pogodbe je bistveno, da je potrošnik tisti, ki je s podjetjem sklenil pogodbo, ne pa, da potrošnik blago, ki ga je morda kupila oseba, ki ni potrošnik, uporablja, ali da potrošnik »pridobiva« blago na drug način kot s sklenitvijo prodajne pogodbe s podjetjem. Če potrošnik »uporablja« blago, ki ga je od podjetja kupila oseba, ki ni potrošnik, seveda ne gre za potrošniško pogodbo, ravno tako tudi ne, če potrošnik »pridobiva« blago drugače kot po pogodbi s podjetjem. Nejasnosti je treba odpravljati z razlago v skladu z direktivama.

ZVPot-1 pojem »prodajalca«, ki ga uporablja pri prenosu SGD (čl. 71–88), definira kot »podjetje, ki sklepa prodajne pogodbe«.²³ Tudi opredelitev podjetja v čl. 4, reč. 13 ZVPot-1 kot »pravne ali fizične osebe, ki opravlja pridobitno dejavnost, ne glede na njeno pravnoorganizacijsko obliko ter lastniško pripadnost«, je pomanjkljiva. Direktivi namreč »trgovca« (SGD) oziroma »prodajalca« (DCD) opredeljujeta kot pravno ali fizično osebo (ne glede na to, ali je v javni ali zasebni lasti), ki v zvezi s pogodbami, ki so predmet direktiv, deluje za namene v okviru svoje poklicne ali pridobitne dejavnosti. Za pojem podjetja in posledično potrošniške pogodbe je torej bistveno, da ta subjekt predmetno pogodbo sklepa v okviru svoje poklicne ali pridobitne dejavnosti, ne pa, ali oseba na splošno opravlja pridobitno dejavnost. Tudi tu je treba ZVPot-1 razlagati v skladu z direktivama, ki jih prenaša.

Pripomniti je mogoče, da bi bilo glede na to, da ZVPot-1 ureja pravna razmerja med podjetji in potrošniki (B2C-pogodbe), nemara bolj pregledno, če bi bila opredelitev pojmov podjetja

²² Čl. 67(1) in čl. 4(reč. 1) ZVPot-1.

²³ Glej čl. 4, reč. 19 ZVPot-1.

in potrošnika, od katerih je odvisna uporaba zakona, umeščena na vidnejše mesto v zakonu, ne pa v čl. 13 in 18 v čl. 4, ki vsebuje seznam definicij 30 pojnov.

2.2. Merila skladnosti s pogodbo

a) Splošno

ZVPot-1 po zgledu SGD in DCD namesto pojma stvarne in pravne napake uporablja izraz »zahteve skladnosti s pogodbo«. Pojem skladnosti s pogodbo v smislu odgovornosti stvarne napake v OZ razumemo tako, da mora imeti blago lastnosti, za katere sta se dogovorili stranki (dogovorjene lastnosti), če se o tem nista dogovorili, pa lastnosti, potrebne za običajno rabo (običajne lastnosti).²⁴ Prav nič drugeče ni v obeh direktivah, le da se dogovorjene lastnosti blaga imenujejo »subjektivne zahteve za skladnost, običajne lastnosti pa »objektivne zahteve za skladnost«, urejene pa so v ločenih določbah.²⁵ Merila skladnosti so v direktivah in ZVPot-1 oblikovana kot domneva, kdaj je dobavljeno blago v skladu s pogodbo. Razlika med novo ureditvijo in OZ oziroma prejšnjo različico ZVPot je v tem, da je blago skladno s pogodbo, če izpolnjuje tako subjektivna (čl. 72 ZVPot-1) kot objektivna (čl. 73 ZVPot-1) merila skladnosti.²⁶ V praksi so praviloma relevantna le objektivna merila skladnosti, saj se v potrošniških pogodbah stranki le redko dogovarjata o lastnostih, ki naj jih ima stvar, ki je predmet pogodbe. Skladnost s pogodbo se presoja v trenutku dobave.²⁷

b) Subjektivna merila skladnosti s pogodbo

Vsebina čl. 72 ZVPot-1, ki sledi čl. 6 SGD, in opredeljuje različne možnosti dogovorov o lastnostih blaga, je z jezikovnega vidika nekoliko nerodna. Prva poved se glasi takole: »Blago je v skladu s prodajno pogodbo zlasti, kadar je to primerno: 1. ustreza opisu, vrsti, količini in kakovosti ter ima funkcionalnost, združljivost, interoperabilnost in druge lastnosti, kot je zahtevano v prodajni pogodbi«. Angleška različica direktive uporablja izraz »where applicable«, ki pomeni »kjer je to relevantno, primerno«. V tem smislu so ga želeli uporabiti tudi pripravljalci ZVPot-1, a so ga v besedilo umestili tako, da pomen stavka ni dovolj jasn.

c) Objektivna merila skladnosti s pogodbo

Objektivna merila skladnosti iz čl. 73 ZVPot-1 (čl. 7 SGD) se sklicujejo na običajno uporabo, pri kateri se upoštevajo tudi tehnični standardi in »pamozni« kodeksi ravnanja, ter lastnosti, ki

²⁴ Glej čl. 459 OZ.

²⁵ Glej čl. 6 in 7 CD.

²⁶ Glej čl. 7(1) SGD ter čl. 71 ZVPot-1.

²⁷ Čl. 10(1) SGD.

jih potrošnik lahko razumno pričakuje. Del razumnih pričakovanj so tudi primerna embalaža ter navodila za namestitev. Posebej so poudarjene lastnosti blaga, njegova trajnost, funkcionalnost, združljivost in varnost. Kot je za potrošniško prodajo že doslej določal ZVPot, se pri presoji objektivnih meril skladnosti upoštevajo tudi morebitne javne izjave prodajalca, proizvajalca ali drugih oseb iz »pogodbene vertige«, podane v okviru oglaševanja ali označevanja blaga.²⁸ Drugeče kot po ZVPot, v katerega je zakonodajalec pozabil prenesti čl. 2(4) Direktive 99/44, se lahko oddeji prodajalec odgovornosti za izjave tudi razbremeni, če dokaže, da za javno izjavo ni vedel oziroma ni bil dolžan vedeti, ali da jo ob sklenitvi korigiral ali da je bila izjava takšne narave, da ni mogla razumno vplivati na potrošnikov odločitev za sklenitev pogodbe.²⁹

Za neskladnost s pogodbo gre tudi v primeru količinskih napak, kar je razlika glede na prejšnjo ureditev oziroma splošno pogodbeno pravo. OZ namreč dobavo premajhne količine blaga obravnava kot delno neizpolnitev (čl. 472 OZ), pri dobavi prevelike količine blaga pa določa, da ga mora kupec, če ga ne odkloni v primernem roku, plačati po enaki ceni (čl. 473 OZ). ZVPot-1 v skladu z direktivo (SGD) tako v primeru dobave manjše kot večje količine potrošniku zagotavlja zahtevke za primer neskladnosti s pogodbo, torej jamčevalne in ne neizpolnitvene (zamudne) sankcije.

V čl. 74 ZVPot-1 je poleg odgovornosti prodajalca za blago predviden še poseben režim odgovornosti prodajalca za posodabljanje digitalnih elementov, ki dopolnjuje sistem odgovornosti prodajalca za skladnost blaga s pogodbo. Dolžnost posodabljanja je pomembna novost, ki jo prinaša SGD (in tudi DCD). Tako SGD kot ZVPot-1 primeroma navajata varnostne posodobitve.³⁰ Prodajalec mora potrošnika obvestiti o posodobitvah in mu jih tudi zagotoviti.³¹ Glede obdobja odgovornosti SGD in ZVPot-1 razlikujeta (1) pogodbe o neopretni dobavi v določenem obdobju, v katerem mora prodajalec zagotavljati posodabljanje v obdobju dveh let od dobave oziroma dlje, če pogodba predvideva daljše obdobje dobave, ter (2) pogodbe o enkratni dobavi digitalne vsebine ali o nizu posameznih dobav, pri katerih prodajalec zagotavlja posodabljanje v obdobju, ki ga potrošnik lahko razumno pričakuje.³² Prodajalec ne odgovarja za neskladnost blaga s pogodbo zaradi potrošnikove opustitve posodabljanja digitalne vsebine, če je bil potrošnik obveščen o posodobitvi in posledicah opustitve, razlog za neskladnost pa niso bila pomanjkljiva navodila.³³

²⁸ Prim. čl. 37(3) ZVPot in čl. 2(4) Direktive 99/44.

²⁹ Glej čl. 73(čl. 2–4) ZVPot-1.

³⁰ Glej čl. 8(2) SGD in 74(1) ZVPot-1.

³¹ Glej čl. 74(1) ZVPot-1 in čl. 7(3) SGD.

³² Glej čl. 74(1) ZVPot in čl. 7(3) SGD.

³³ Glej čl. 74(2) ZVPot-1 in čl. 7(4) SGD.

Tudi po novi uredbi velja, da ne gre za neskladnost s pogodbo, če je bil kupec v trenutku sklenitve pogodbe seznanjen z neskladnostjo, pa je kljub temu sklenil pogodbo. Vendar pa sta v primerjavi z OZ dve pomembni razliki: po direktivi (SGD) mora prodajalec, zato da je izključena njegova odgovornost, potrošnika o neskladnosti posebej obvestiti. Zgolj to, da je kupec ob sklenitvi pogodbe neskladnost opazil ali bi jo lahko opazil, če bi bil skrben, ne zadostuje za izključitev odgovornosti.³⁴ Poleg tega pa mora potrošnik neskladnost sprejeti »izrecno in ločeno« od siceršnjega soglasja za sklenitev pogodbe.³⁵

Drugeče kot ZVPot, ki je čl. 2 (5) Direktive 99/44 preprosto izpustil, ZVPot-1 v skladu s SGD enako kot neskladnost blaga obravnava tudi napako v namestitvi blaga, ki jo kot del pogodbenih obveznosti opravlja prodajalec. Enako velja, če potrošnik blago namešča (montira) sam, neskladnost pa je posledica pomanjkljivih navodil (t. i. IKEA-klavzula).³⁶

d) Pravne napake

Medtem ko Direktiva 99/44 pravnih napak ni urejala, SGD v čl. 9 ureja tudi položaj, kjer je omejena možnost rabe ali nemožnost rabe predmeta pogodbe posledica omejitev, ki izhajajo iz pravic tretjih oseb, zlasti pravic intelektualne lastnine (pravne napake). Države članice morajo zagotoviti, da se tudi takšne omejitve obravnavaajo kot neskladnost, ki jo potrošnik uveljavlja nasproti prodajalcu, razen če nacionalno pravo za takšne položaje predpisuje ničnost ali razveljavitev pogodbe. Direktiva torej ne posega v pravo intelektualne lastnine, ampak omejitve pri uporabi zaradi pravic intelektualne lastnine tretje osebe obravnava kot neskladnost v pogodbi med podjemcem in potrošnikom.

Slovenski zakonodajalec je v čl. 77 ZVPot-1 določbo prenesel na naslednji način: zapisal je, da lahko potrošnik v primeru omejitve uporabe, ki izhaja iz »skritih pravic tretje osebe« (pravilno: ki izhaja iz pravic tretje osebe), uveljavlja zahteve proti prodajalcu, »razen če drugi zakon določa ničnost ali razveljavitev prodajne pogodbe zaradi kršenja pravic tretjih oseb«. V slovenskem pravu je položaj, kjer je kupčeva uporaba stvari motena ali izključena zaradi pravic tretjih oseb, urejen v OZ pod imenom pravna napaka (čl. 488–495 OZ). Kot določa čl. 490(1) OZ, je v primeru, da tretja oseba kupcu stvar odvzame (s čimer velja izenačiti popolno nemožnost rabe zaradi pravic tretje osebe), prodajna pogodba sama od sebe (*ipso facto*, tj. s samim dejstvom odvzema oziroma popolne nemožnosti rabe) razveljavljena. Ker pripravljalci ZVPot-1 v zakonodajnem gradivu niso omenjali pravnih napak, izhaja iz čl. 77 ZVPot-1 določena negotovost glede tega, ali se v primeru popolne nemožnosti kupčeve rabe

blaga, ki izhaja iz pravic tretje osebe, uporabljajo pravila ZVPot-1 o neskladnosti s pogodbo ali čl. 490(1) OZ, ki predvideva samodejno razveljavitev pogodbe. V primeru, ko ne gre za nemožnost, ampak le za omejitev kupčeve možnosti rabe, ni dvoma, da ima kupec zahteve na podlagi neskladnosti (ZVPot-1). Za potrošnika bi bila uporaba OZ v primeru nemožnosti rabe v določenih okoliščinah lahko ugodna, saj OZ sankcij za pravne napake ne veže na jamčevalni rok, poleg tega notifikacija napake ni predpostavka za vse pravice kupca. Po drugi strani pa rok za uveljavljanje pravic v OZ znaša le leto dni.³⁷ Zdi se, da je uporaba zahtevkov za primer neskladnosti iz ZVPot-1 za vse pravne napake vendarle boljše rešitev. Uporaba dveh različnih vrst predpostavk za omejitev in popolno nemožnost rabe bi bila brzokone preizkušena. Časovna neomejenost jamstva za pravne napake tudi ni v skladu z načelom pravne varnosti.

2.3. Časovni okvir odgovornosti prodajalca

a) Jamčevalni rok

Enako kot po ZVPot prodajalec odgovarja za neskladnosti, ki obstajajo v času dobave in se pokažejo v dveh letih po njej, kar zakonodajalec poimenuje z dvema izrazoma: naprej »objektivni rok«, nato pa »jamčevalni rok«. ³⁸ Drugeče velja za pogodbo o prodaji blaga z digitalnimi elementi, pri kateri se digitalni element (digitalna vsebina ali digitalna storitev) dobavlja nepretrgoma – tedaj se ne preseja skladnost v času dobave, ampak ves čas v obdobju dveh let po dobavi oziroma še dlje, če je s pogodbo predvideno daljše obdobje dobave.³⁹

Pri prodaji rabljenega blaga, za katero je ZVPot v skladu z Direktivo 99/44 predpisoval eno-letno odgovornost prodajalca, ⁴⁰ ZVPot-1 sledi SGD in določa le možnost, da se stranki v konkretnem primeru dogovorita za krajše obdobje odgovornosti (najmanj eno leto).⁴¹

b) Rok za uveljavljanje zahtevkov

Iz SGD izhaja, da so zahtevki potrošnika lahko omejeni le z zastaralnimi roki, pri čemer pojem zastaralnega roka ni definiran.⁴² Slovenski zakonodajalec pa je sledil pristopu OZ in ohranil drugično, strogo časovno omejitev uveljavljanja zahtevkov: zapisal je, da pravice potrošnika iz čl. 81(1) ZVPot-1 (jamčevalni zahtevki) »prenehajo« v dveh letih od obvestitve

³⁷ Glej čl. 495(1) OZ.

³⁸ Glej čl. 10(1) SGD in čl. 78(1) ZVPot-1.

³⁹ Glej čl. 10(2) SGD in čl. 78(3) ZVPot-1.

⁴⁰ Glej čl. 7(1) Direktive 99/44 in čl. 37(b)(2) ZVPot.

⁴¹ Glej čl. 10(6) in čl. 78(5) ZVPot-1.

⁴² Glej čl. 10(5) SGD.

³⁴ Glej čl. 460 OZ.

³⁵ Čl. 7(5) SGD in čl. 75 ZVPot-1 (neustrezno poimenovan »zadržanitev odgovornosti prodajalca za neskladnost«).

³⁶ Čl. 8 SGD in čl. 76 ZVPot-1.

prodajalca o neskladnosti. Čeprav »prenehanje« oziroma »izguba« pravic nedvoumno nakazuje na prekluzivni rok in pripravljavi ZVPot-1v zakonodajnem gradivu ta rok imenujejo »zastaralni rok«⁴³ oziroma »t. i. zastaralni rok«.⁴⁴ Ker hkrati navajajo, da gre za enako ureditev kot v preji veljavnem čl. 37(c)(3) ZVPot, ne more biti dvoma, da gre za prekluzivni rok, sklicevanja na zastaralni rok pa ni mogoče vzeti resno. Ob tem velja spomniti, da uporaba strogih prekluzivnih rokov, ki jih ni mogoče pretrgati in ne morejo mitovati, sodišča pa jih upoštevajo po uradni dolžnosti, v položaju nepravilne izpolnitve, kjer ni videti izrazitega javnega interesa, ni primerna, a jo OZ vendarle predpisuje.⁴⁵

Opozoriti je treba, da se v skladu s čl. 87 ZVPot-1 prekluzivni rok uporablja le za zahtevek iz čl. 81(1) ZVPot, torej za »jamečevalne zahteve«, ne pa tudi za »druge pravice potrošnikov«, tj. zadržanje plačila ter odškodninski zahtevek. Obrazložitev ni. Za različno ureditev časovnih okvirov odškodninskega zahtevka in jamčevalnih zahtevkov ni nobenega razloga. To velja še toliko bolj ob upoštevanju, da lahko odškodninski zahtevek pod določnimi pogoji nadomesti zahtevek za vzpostavitev skladnosti.

2.4. Notifikacija neskladnosti blaga s pogodbo

Tako kot prethodnica Direktiva 99/44⁴⁶ tudi SGD državam članicam dopušča, da potrošnikove pravice zaradi neskladnosti vežejo na notifikacijo neskladnosti prodajalcu, če se odločijo za to, mora rok za notifikacijo znašati najmanj dva meseca.⁴⁷ Slovenski zakonodajalec je možnost izkoristil in v čl. 81(1) ZVPot-1 predpisal, da lahko potrošnik uveljavlja naknadno izpolnitev, razdor pogodbe in znižanje kupnine le, če je o neskladnosti blaga s pogodbo obvestil prodajalca. S tem je za slovenske potrošnike znižal raven varstva. Če je kupčeva notifikacija neskladnosti s pogodbo morda smiselna pri gospodarski prodajni pogodbi, kjer varuje interes prodajalca, pa ta dodatna predpostavka, od katere so odvisni kupčevi zahtevki na podlagi prodajalčeve kršitve pogodbe, nikakor ni samoumevna pri potrošniški prodaji.⁴⁸

Vsebinska notifikacije je natančneje opredeljena v čl. 84 ZVPot-1. Potrošnik mora o neskladnosti obvestiti prodajalca v dveh mesecih, odkar jo opazi. V obvestilu mora neskladnost natančno opisati. To je treba razlagati v skladu s sodno prakso Sodišča EU v zadevi *Fabier*, potrošnik

⁴³ Predlog ZVPot-1 z dne 12. 7. 2022 (EVA: 2015-2130-0005), str. 147.

⁴⁴ Predlog ZVPot-1 z dne 12. 7. 2022 (EVA: 2015-2130-0005), str. 159.

⁴⁵ Glej na primer *Možina*, Predpostavke in časovni okviri odgovornosti prodajalca za stvarne napake, Podjetje in delo, 3-4/2008, ter *Zuparič*, Kritična analiza zastaranja in prekluzije, doktorska disertacija (2022), str. 466.

⁴⁶ Glej čl. 5(2) Direktive 99/44.

⁴⁷ Glej čl. 12 in uvodno izjavo 46 SGD.

⁴⁸ Glej na primer *Možina*, Predpostavke in časovni okviri odgovornosti prodajalca za stvarne napake, Podjetje in delo 3-4/2008, str. 407.

mora izkazati le obstoj neskladnosti, ni pa dolžan navesti vzroka za neskladnost.⁴⁹ Potrošnik morda prodajalcu omogočiti pregled blaga.⁵⁰

Iz prejšnjega zakona je v čl. 84(3) ZVPot-1 prenesena tudi precej nenavadna določba. V skladu s njo lahko potrošnik prodajalca o neskladnosti obvesti osebno, o čemer mu mora prodajalec izdati potrdilo, obvestilo pošlje v prodajalno, kjer je blago kupil, ali pa ga pošlje zastopniku prodajalca, s katerim je sklenil pogodbo. Iz določbe sicer izhaja, da na zaključen način opredeljuje načine sporočanja napake, vendar besedilo po imenju pripravljavcev zakona »omogoča vlaganje odstopnih izjav po elektronski pošti oziroma ne omejuje načina komunikacije odstopnih izjav«. Ker v tem položaju ne gre za odstop od pogodbe, je čl. 84(3) ZVPot-1 morda posledica redakcijske napake. Določba je v vsakem primeru povsem nesmiselna.

V čl. 85 ZVPot-1 je tako kot v ZVPot določeno še, da mora prodajalec, če je zanj »obstoj neskladnosti sporen«, o tem potrošnika pisno obvestiti v osmih dneh od prejema njegovega zahtevka. Ni razvidno, zakaj bi moral prodajalec, če meni, da ne gre za neskladnost, o tem potrošnika posebej obveščati. Prav tako ni videti razloga za pisno obliko, ki sicer ni predpisana niti za sklenitev pogodbe niti za uveljavljanje zahtevkov. Kljub temu zakon za opustitev pisanega sporočila predpisuje globo.⁵¹

Iz ZVPot-1 ne izhaja povsem jasno, ali je notifikacija neskladnosti predpostavka za vse zahteve potrošnika ali le za »jamečevalne zahteve« (popravilo, zamenjava, znižanje kupnine in razdor pogodbe). Medtem ko slednje izhaja iz čl. 81(1) ZVPot-1, je iz čl. 84(1) ZVPot-1 mogoče povzeti, da so vse pravice potrošnika, tudi zadržanje plačila in odškodninski zahtevek, vezane na obvestilo o neskladnosti.

2.5. Zahtevek potrošnika v primeru neskladnosti

a) Splošno

Ureditev pravnih sredstev za primer neskladnosti tako kot v Direktivi 99/44 tudi v obeh direktivah (SGD in DCD) temelji na ideji hierarhiije. Zahtevki potrošnika, ki jih ZVPot-1 – drugače kot direktivi – imenuje »jamečevalni zahtevki v primeru neskladnosti«, so razvrščeni

⁴⁹ Sodišče EU, C-497/13, *Fabier*, z dne 4. 6. 2015.

⁵⁰ Čl. 84(4) ZVPot-1.

⁵¹ Glej čl. 241(1) (9) ZVPot-1. Zahteva po pisnem obvestilu, če podlaga meni, da je obstoj »nepravilnosti« (neskladnosti) sporen, velja tudi pri stonvah, glej čl. 101(2) ZVPot-1.

⁵² Prvi uradni prevod SGD in DCD v slovenščino je uporabljal izraz »jamečevalni zahtevki, ki ga direktivi ne poznata, po popravi (glej UL L 136 z dne 22. 5. 2019) prevod govori le o »zahtevkih v primeru neskladnosti«. Druge jezikovne različice direktiv govore o pravnih sredstvih (angl. *remedies*, nem. *Abhilfen*, hrv. *pravna sredstva*). ZVPot-1 vračaja pri izrazu »jamečevalni zahtevki v primeru neskladnosti« (čl. 81 in 11(8)) »jamečevalni zahtevki« so drugo ime za zahteve na podlagi stvarne ali pravne napake. Dodatek »v primeru neskladnosti« zato ni potreben. Glede na čl. 81

na dve ravni: primarno lahko potrošnik zahteva popravilo ali zamenjavo blaga (naknadna izpolnitev), kar ZVPot-1 poimenuje »vzpostavitev skladnosti«. Šele če kupec ne more zahtevati popravila ali zamenjave, ker nista mogoča ali bi prodajalcu povzročila nesorazmerno stroške, ali pa je vzpostavitev skladnosti zahteval, a je ni dobil v primerem času ali brez znanih neprijetnosti, ali pa je prodajalec izjavil oziroma je iz drugih razlogov očitno, da skladnosti ne bo vzpostavil, lahko kupec preide na zahtevka na sekundarni ravni: znižanje kupnine ali razdor pogodbe.⁵³ Pristop SGD in DCD temelji na ideji, da je izvorni interes potrošnika v tem, da je pogodba izpolnjena v naravi, stroškom in tveganjem, ki so povezana s preizkušnjo razdora pogodbe, pa se želi izogniti.⁵⁴ Hierarhija v smislu prednosti zahtevka za popravilo oziroma zamenjavo pomeni, da ima tudi prodajalec pravico, da popravi neskladnost (*right to cure*) in tako odvrne razdor oziroma znižanje cene, s tem pa ohrani pravico do kupnine v dogovorjeni višini.⁵⁵

Takšna hierarhija zahtevkov je v slovenskem pravu prodajne pogodbe novost, kar pa ne velja za ureditve podjemne pogodbe v OZ.⁵⁶ Čeprav je že prej veljavna Direktiva 99/44 vsebovala v bistvenem enak mehanizem, slovenski zakonodajalec določbe ni implementiral, česar ni obradilo. Namesto tega je ZVPot v skladu s pristopom OZ določil, da lahko potrošnik svobodno izbira med popravilom, zamenjavo in znižanjem kupnine, če želi pogodbo razdeliti, pa mora prodajalcu pustiti primeren dodatni rok, v katerem lahko ta popravi ali zamenja blago.⁵⁷ Direktivi (SGD in DCD) sta glede na prejšnjo ureditev (Direktiva 99/44) dodali še en položaj, v katerem lahko potrošnik takoj preide na razdor ali znižanje kupnine: potrošniku ni treba najprej zahtevati popravila ali zamenjave, če je »narava neskladnosti tako resna«, da upravičujo takojšnje znižanje kupnine ali razdor.⁵⁸ Temu je sledil tudi ZVPot-1.⁵⁹ Glede na preambulo SGD bi za tako resnost lahko šlo, če bi bilo blago zaradi neskladnosti povsem neuporabno,

ZVPot-1 so imenovani zahtevi »brezplačen vzpostavitev skladnosti s pogodbo«, znižanje kupnine in razdor pogodbe. Potrošnikovo zadržanje plačila in odškodninski zahtevki pa sta »drugi pravici«. Vendar glej čl. 118 ZVPot-1, ki govori le o »imenovanih zahtevkih«.

⁵³ Glej čl. 3(3) Direktive 99/44.

⁵⁴ Magnus, v: Twigg-Flesner (ur.), *Cambridge Companion to European Private Law* (2010).

⁵⁵ Na podlagi čl. 46(1) OZ je ta pravica omejena, saj lahko kupec tako zniža kupnino. Glej: Možina, Katžev: pogodbe in pravne posledice. Skica, ZOR in OZ, v: Možina (ur.), *Razvojne tendence v oblikovalskem pravu* (2019), str. 190.

⁵⁶ Prav tam. Punt. čl. 637(3) in 639 OZ (podjemna pogodba).

⁵⁷ Glej čl. 37c ZVPot ter Možina, Pravice kupca na podlagi stvarne napake pri prodaji pogodbi, *Pravni letopis*, 2012, str. 94.

⁵⁸ Glej čl. 12(4)(i) SGD, čl. 14(4)(d) DCD.

⁵⁹ Glej čl. 83(1), prva alineja, ter čl. 120(1), četrta alineja, ZVPot-1.

od potrošnika pa ne bi bilo mogoče pričakovati zaupanja v prodajalčevo uspešno popravilo ali zamenjavo.⁶⁰

Potrošnik ne more kumulirati zahtevkov, ki med seboj niso združljivi. Če iz hierarhijske zahtevkov izhaja, da potrošnik na primer ne more hkrati zahtevati vzpostavitev skladnosti in znižati kupnine ali razdeliti pogodbe.

b) Vzpostavitev skladnosti s pogodbo

Kot določa čl. 81(1) ZVPot-1, je potrošnik v primeru neskladnosti »upravičen, da: 1. zahteva od prodajalca brezplačno vzpostavitev skladnosti blaga«. Sklicevanje na brezplačnost je nekoliko odveč, če ima kupec pravico do popravila ali zamenjave, se samo po sebi razume, da je prodajalec tisti, ki mora stvar popraviti ali zamenjati, in kupcu tega ni treba plačati. Če zakonodajalec meni, da je izrecen sklic na brezplačnost potreben, pa bi ga kazalo umestiti drugam, saj je v naslovu zahtevka odveč. Ugrene ustraviti tudi zavajajoč vtis, da vsi drugi zahtevki potrošnika, kjer ni izrecno govor o brezplačnosti, niso brezplačni.

Tudi glede vsebine zahtevka za vzpostavitev skladnosti je besedilo zakona nerodno in nejasno. Čl. 82(1) ZVPot-1 določa, da lahko »potrošnik od prodajalca zahteva, da v razumnem roku od trenutka, ko je prodajalec obvestil o neskladnosti, ki ni daljši od 30 dni, brezplačno vzpostavi skladnost blaga brez znanih nevarnosti za potrošnika, pri čemer se upoštevata zlasti narava blaga in namen, za katerega potrošnik blago kupuje«. Iz uvedbe izjave 55 SGD izhaja, da lahko države članice zaradi varstva potrošnika določijo fiksno obdobje v smislu razumnega roka iz čl. 14(1) SGD – torej roka, po izteku katerega lahko potrošnik preide na znižanje cene ali razdor pogodbe. Pri določitvi bi bilo treba upoštevati naravo in kompleksnost blaga, naravo in resnost neskladnosti ter napot, potreben za dokončanje popravila ali zamenjave. Države članice bi lahko za posamezne kategorije izdelkov določile različne roke, ki bi veljale za razumne.

Pripravljenci ZVPot-1 so uvedbo izjavo razumeli drugače. Namesto fiksnega roka, ki ga zaradi varstva potrošnika določi zakonodajalec, po njihovem konceptu »razumen rok« v trajanju največ 30 dni prodajalcu postavi potrošnik. Iz nejasnega besedila bi lahko celo izhajalo, da potrošnik *mora* postaviti rok, tj. da lahko zahteva popravilo ali zamenjavo le, če prodajalcu postavi rok. Takšno razlago je treba zavrniti, saj nasprotuje SGD, ker postavlja dodatno predpostavko za zahtevke potrošnika. Potrošnik torej prodajalcu *lahko* postavi rok, če želi, ni pa mu tega treba. Omejevanje potrošnikove volje glede dolžine roka na 30 dni se ne zdi najbolj smiselno, saj rok v lastnem interesu postavlja potrošnik sam. Če zakonodajalec že določa merila za dolžino roka, pa bi veljalo določiti objektivna merila, kakršno je narava blaga; namen, zara-

⁶⁰ Glej uvedbo izjave 52 SGD.

di katerega potrošnik blago kupuje, namreč spada na področje neupoštevenga enostranskega nagiba, za katerega nasprotna stranika ne more vedeti.

Tudi določitev začeta teka »razumnega roka« – od obvestila o neskladnosti – je zgručena. Rok bi lahko tekel kvečjemu od trenutka, ko je potrošnik zahteval popravilo oziroma zamenjavo. Dokler potrošnik ne izbere zahtevka (popravilo ali zamenjava), ga prodajalec ne more izpolniti, zato rok za izpolnitev ne more teči.

Pripravljeni zakona so predvideli tudi podaljšanje roka, in sicer »za najkrajši čas, ki je potreben za dokončanje popravila ali zamenjave, vendar največ za 15 dni«. ⁶¹ Medtem ko rok prodajalcu postavi potrošnik, lahko njegovo podaljšanje doseže prodajalec, ki mora o »številu dni« in razlogih za podaljšanje »obvestiti« potrošnika pred potekom prvega roka. Ni treba, da bi se potrošnik s podaljšanjem strinjal. Da zakonodajalec za obseg podaljšanja predvideva drugačija merila kot za določitev roka, je nenavadno: poleg narave in kompleksnosti blaga se upoštevajo tudi narava in resnost neskladnosti ter napor, potreben za dokončanje popravila in zamenjave.

Smiselnost določanja roka za popravilo ali zamenjavo in sporočanja tega roka prodajalcu za potrošnikov položaj je vprašljiva. Tudi če potrošnik zahteva popravilo ali zamenjavo in prodajalec ne postavi roka, lahko, če izbran zahtevek ne bo izpolnjen v razumnem roku (in pod drugimi zakonskimi predpostavkami), zniža kupnino ali razide pogodbo. Podjetej, ki ne pošneje roka, ki ga določi potrošnik, oziroma njegovega podaljšanja, je lahko kaznovano z globlo za prekršek. ⁶²

Potrošnik lahko med popravilom in zamenjavo izbira, a je pri tem omejen z načelom sorazmernosti, tj. če so stroški izbranega zahtevka za prodajalca ob upoštevanju okoliščin nesorazmerno visoki v primerjavi z drugim zahtevkom (če je popravilo bistveno dražje od zamenjave in obratno), se mu lahko prodajalec upre. ⁶³ V vsakem primeru pa lahko prodajalec izbrani zahtevek (oziroma oba) zavrne, če ni mogoče ali bi povzročil nesorazmerne stroške. ⁶⁴ S tem ugovorom t. i. absolutne nesorazmernosti je evropski zakonodajalec korigiral praksu Sodišča EU, ki se je v zadevi *Weber & Putz* opredelilo za t. i. relativno nesorazmernost, ki je bila predmet kritike. ⁶⁵

Drugo stališče iz omenjene sodbe je nezakonjeno v čl. 82(8) ZVPO-1 oziroma čl. 14(3) SGD, če gre za blago, ki je bilo glede na svojo naravo oziroma namen vgrajeno v drugo blago (na

⁶¹ Glej čl. 81(2) ZVPO-1.

⁶² Glej čl. 240(1)(29) ZVPO-1.

⁶³ Čl. 12(2) SGD in čl. 82(4) ZVPO-1.

⁶⁴ Glej čl. 12(3) SGD in čl. 82(6) ZVPO-1.

⁶⁵ Glej Sodišče EU, C-45/09 in C-87/09, *Weber, Putz*, z dne 16. 6. 2011, in Možina, Pravice kupca na podlagi stvarne nagibe pri prodajni pogodbi, Pravni letopis 2011, str. 95.

primer paket ali vgrajni hladilnik), preden se je pokazala neskladnost, potem prodajalec nosi tudi stroške odstranitve neskladnega blaga in ponovne vgradnje skladnega blaga v okviru pravila oziroma zamenjave. Da potrošniku ni treba plačati nadomestila za običajno uporabo blaga v obdobju pred zamenjavo, kor določa čl. 14(4) SGD oziroma čl. 82(9) ZVPO-1, izhaja iz sodbe Sodišča EU v zadevi *Quella*. ⁶⁶

c) Znižanje kupnine

Če so izpolnjeni pogoji za prehod na drugo raven zahtevkov (čl. 83(1) ZVPO-1), lahko potrošnik izbira med razdorom pogodbe in znižanjem kupnine. Če se odloči za slednje, lahko zniža kupnino v sorazmerju med nižjo vrednostjo s pogodbo neskladnega blaga in skladnega blaga v času sklenitve. ⁶⁷ Čeprav ZVPO-1 v čl. 81(1) govori o tem, da potrošnik »zahteva« znižanje, potrošnik to oblikovalno pravico uveljavlja izmenodno, z izjavo podjetju. Sodno uveljavljanje bi pomenilo dodatno predpostavko kupčevega zahtevka v nasprotju s SGD.

d) Razdor pogodbe

Potrošnik lahko načeloma razide pogodbo zaradi neskladnosti blaga s pogodbo le, če so izpolnjeni pogoji za prehod na drugo raven zahtevkov iz čl. 12(4) SGD oziroma čl. 83(1) ZVPO-1. Čeprav SGD (in DCD) uporablja izraz »razdor pogodbe«, ZVPO-1 vztraja pri »odstopu od pogodbe«. ⁶⁸ Pravo EU različice »razdor pogodbe« od »odstopa od pogodbe«, saj imata ti dve oblikovalni upravičitveni različne predpostavke in pravne posledice. Razdor pomeni sankcijo za kršitev, odstop pa pravico potrošnika, da si v nekatereh položajih v kratkem roku (praviloma 14 dni) po sklenitvi pogodbe premisli in brez posledic odstopi od pogodbe. ZVPO-1 za obe pravici uporablja izraz »odstop od pogodbe«, enako kot OZ.

Kot že rečeno, pravilo o »sekundarni« naravi razdora pogodbe oziroma znižanja kupnine ima izjemo: če ima neskladnost dovolj »resno naravo«, potrošniku ni treba najprej zahtevati popravila ali zamenjave, ampak lahko takoj razide pogodbo ali zniža kupnino. Slovenski zakonodajalec pa je dodal še eno izjemo, tj. položaj, ko potrošnik lahko razide pogodbo, ne da bi najprej zahteval popravilo ali zamenjavo. Potrošnik je v skladu s čl. 83(2) ZVPO-1 upravičen do takojšnjega razdora pogodbe (ne pa tudi do znižanja kupnine), če se neskladnost pojavi »v manj kot 30 dneh« (toraj v 29 dneh) po dobavi. Pripravljeni ZVPO-1 so novo razdorno upravičenje obravzožili s sklicenjem na čl. 3(7) in uvodno izjavo 19 SGD, ki državam članicam omogoča »izburo posebnega zahtevka«, če se neskladnost pokaže kmalu po dobavi, na podlagi nacionalnih določb, ki potrošniku omogočajo zavrnitev blaga, ki ni v skladu s pogodbo.

⁶⁶ Sodišče EU, C-404/06, *Quella*, z dne 17. 4. 2008.

⁶⁷ Glej čl. 16 SGD.

⁶⁸ Glej besedilo SGD in DCD v UL L 136 z dne 22. 5. 2019 (popravek).

Na podlagi slovenskega splošnega pogodbenega prava lahko kupec zavrne prodajalčevu izpolnitev z napako in ga s tem spravi v zamudo.⁶⁹ Upnik namreč ni dolžan sprejeti ponujene obravnave kot neizpolnitev in dolžnika izročeno vrne.⁷⁰ Vendar pa iz zakonodajnega gradiva izhaja, da ta možnost pripravljavcem zakona ni bila znana. Novo razdoro upravičeno so uvedli iz razloga, ki je povsem drugačen od priznanja zavrnitve blaga iz čl. 3(7) in uvedbe izjave 19 SGD: da bi zagotovili visoko varstvo potrošnikov⁷¹ in zmanjšali vpliv hierarhijske jamčevalnih zahtevkov, ki jo prinaša SGD v čl. 12(4).⁷² Zakonodajalec s tem krti direktivo. Pravica do zavrnitve blaga z napako na podlagi splošnega pogodbenega prava ostaja v veljavi še naprej, saj jo dopušča čl. 3(7) SGD. Ali jo lahko razlagamo v smislu razdornega upravičenja iz čl. 83(2) ZVPot-1, je dvomljivo, saj se zavrnitev blaga in razdor pogodbe bistveno razlikujeta. Posledica zavrnitve je neizpolnitev (prodajalčeva zamuda), medtem ko z razdoro pogodba preneha.

Nekaj posledic razdora določa čl. 86 ZVPot-1: potrošnik mora na stroške prodajalca vrniti blago, prodajalec pa mora najkasneje v osmih dneh od prejema blaga ali dokazila o odpošiljanju povrniti kupnino. Prodajalec lahko torej glede restitucijskega zahtevka uveljavlja ugovor neizpolnitve.⁷³ Ker SGD in ZVPot-1 posledic razdora ne urejata celovito, je treba uporabiti tudi splošne določbe o posledicah razdora pogodbe oziroma določb prava neupravičene obogatitve, na primer glede povrnitve stroškov v zvezi s predmetom pogodbe, ki jih je imel kupec, ko je bil predmet pogodbe v njegovi posesti.⁷⁴

e) Zadržanje kupnine

Če potrošnik kupnine za blago še ni v celoti plačal, lahko v primeru neskladnosti zadrži plačilo, dokler prodajalec ne izpolni vseh svojih obveznosti.⁷⁵ Po vsebini gre za ugovor neizpolnitve obveznosti.

f) Povrnitev škode

SGD vprašanje odškodninskega zahtevka prepušča državam članicam.⁷⁶ Sledeč svojemu pristopu iz ZVPot je zakonodajalec odškodninski zahtevki vključil v kogentno uređitev zah-

⁶⁹ Glej na primer Možina, Pravice kupca na podlagi stvarne napake pri prodajni pogodbi, Pravni letopis 2011, str. 91.

⁷⁰ Glej čl. 282 OZ ter na primer Juhart, v Juhart, Pravsk (ur.) OZ s komentarjem (2003), čl. 101, str. 555; Možina, Pravice kupca na podlagi stvarne napake pri prodajni pogodbi, Pravni letopis, 2012, str. 91.

⁷¹ Glej Predlog ZVPot-1 z dne 12. 7. 2022 (EVA: 2015-2130-0005), str. 146.

⁷² Glej čl. 16(3) SGD.

⁷³ Glej uvodno izjavo 18 SGD.

⁷⁴ Glej čl. 12(6) SGD in čl. 81(2) ZVPot-1.

⁷⁵ Glej uvodno izjavo 61 SGD.

tevkov potrošnika na podlagi neskladnosti blaga s pogodbo. ZVPot-1 v čl. 81(3) po zgledu čl. 468(2) OZ določa, da ima potrošnik v vsakem primeru, torej tudi ob uveljavljanju drugih jamčevalnih zahtevkov, pravico do povrnitve škode. Zakon primeroma našteva povračilo stroškov materiala, nadomestnih delov, dela, prenoša in prevoza blaga, ki nastanejo »zaradi uveljavljanja jamčevalnega zahtevka iz čl. 81(1) ZVPot-1. Glede na to, da prvi odstavek istega člena izrecno govori o tem, da morata biti popravilo oziroma zamenjava za potrošnika brezplačna, v naštevani primerov povrnitev stroškov, ki ga je vseboval že prejšnji zakon (čl. 37č ZVPot), ni veliko smisla. Povrnitev naštetih stroškov bi lahko bila mogoča le v položaju, ko potrošnik – pod določenimi predpostavkami – sam popravi ali organizira popravilo oziroma zamenjavo, povrnitev stroškov pa zahteva od prodajalca z odškodninskim zahtevkom. Iz zakonodajnega gradiva sicer ne izhaja, da bi pripravljavci zakona mislili na ta položaji.

Direktiva državam članicam dopušča podrobnejšo uređitev tega vprašanja, vendar slovenski zakonodajalec tega ni storil.⁷⁷ To pa ne pomeni, da potrošnik ne možnosti v slovenskem pravu nima; splošno pogodbeno pravo je v pristojnosti državi članice. Nadomestitev zahtevka za popravilo oziroma zamenjavo z odškodninskim zahtevkom je v slovenskem pravu dopustna pod predpostavko, da je kupec prodajalca poprej obvestil in mu pustil primeren rok.⁷⁸ Kupec zahtevka za vzpostavitev skladnosti (naknadni izpolnitveni zahtevki) ne more kar takoj nadomestiti z odškodninskim zahtevkom, saj bi s tem obšel hierarhijsko zahtevkov, ki jo določa SGD.⁷⁹ Primeren rok ni potreben, če iz okoliščin jasno izhaja, da prodajalec blaga ne bo popravil oziroma zamenjal. Nadaljnja predpostavka je, da so stroški vzpostavitev skladnosti glede na okoliščine in mejni razumnosti.

Za odškodninski zahtevki veljajo splošna pravila, na primer razporejenost na podlagi čl. 240 OZ, ter načelo polne povrnitve škode, ki je omnjeno z načelom predvidljivosti škode iz čl. 243(1) OZ. Glede na čl. 81(3) ZVPot-1 se vsa škoda zarači neskladnosti obravnava enotno – po enakih predpostavkah; ni razlikovanja med škodo in »škodo na drugih dobrinah« potrošnika iz čl. 468(2) in 468(3) OZ.

Sila nenačrtno je, da so pripravljavci ZVPot-1 zahtevki za povrnitev škode zaradi neskladnosti deloma izvzeli iz uređitve časovnih okvirov zahtevkov na podlagi neskladnosti blaga s pogodbo. Medtem ko za odškodninski zahtevki velja zahteva notifikacije pa iz čl. 87 ZVPot-1 izhaja, da se prekluzivni rok za uveljavljanje pravice nanaša le na pravice iz čl. 81(1) ZVPot-1, torej na jamčevalne zahtevke (vzpostavitev skladnosti, znižanje kupnine in razdor pogodbe), ne pa na odškodninski zahtevki iz čl. 81(3) ZVPot-1 ter na zadržanje plačila iz

⁷⁶ Glej uvodno izjavo 54 SGD.

⁷⁷ Glej čl. 265 in 266 OZ ter čl. 623(3) OZ in Možina, Pravice kupca na podlagi stvarne napake pri prodajni po-

godb, Pravni letopis, 2012, str. 101.

⁷⁸ Glej tudi Možina, Odškodninska odgovornost za kršitev pogodbe, Podjetje in delo, 2/2016, str. 265.

čl. 81 (2) ZVPot-1. Pripravljalci ZVPot-1 ureditve niso obrazložili. Ker za različno obravnavanje odškodninskega zahtevka in jamčevalnih zahtevkov ni razlogov, zlasti ker lahko odškodninski zahtevek pod določenimi predpostavkami nadomesti vzpostavitev skladnosti, bi lahko šlo za redkcijsko napako. Vendar pa se enaka formulacija ponovi v čl. 118(4) ZVPot-1 (prenehanje zahtevkov na podlagi neskladnosti digitalne vsebine ali storitve s pogodbo), kar kaže na zavestne korake v smeri nelogične ureditve.

2.6. Dokazno breme

ZVPot je določal obrnjeno dokazno breme glede obstoja neskladnosti v času dobave, če se neskladnost pokaže v prvih šestih mesecih po dobavi.⁷⁹ Čl. 80(1) ZVPot-1 v skladu s čl. 11(1) SGD traja te domneve podaljšuje na leto dni od izročitve. Domneva ne velja, če ni zadrživa z naravo blaga ali naravo neskladnosti. Pri blagu z digitalnimi elementi, glede katerega pogodba predvideva nepretrgano dobavo digitalne vsebine ali storitve v določenem obdobju, mora prodajalec dokazati, da je bila digitalna vsebina ali storitev v skladu s pogodbo, če se neskladnost pokaže v dveh letih po dobavi ali v daljšem obdobju, kadar pogodba predvideva daljše obdobje (nepretrgane) dobave.⁸⁰

2.7. Regres

Končni prodajalec, ki je odgovarjal potrošniku na podlagi neskladnosti, neskladnost pa izhaja od druge osebe v verigi, ima v skladu s čl. 18 SCD pravico zahtevati povrnitev stroškov, ki jih je imel zaradi potrošniških zahtevkov. Določba ureja položaj podčelja nasproti podčelju (B2B). Enako določbo je vsebovala že Direktiva 99/44 (čl. 4), a je zakonodajalec ni prenesel v (B2B). Zato je bilo za uveljavitev regresa mogoče uporabljati le splošne določbe (t. i. regres po verigi pogodb). ZVPot-1 je določbo o regresu prenesel in ga predvidel izjemno široko: prodajalec se s povrnitvenim zahtevkom lahko obrne tako na predhodno osebo v pogodbeni verigi (regres po verigi pogodb) kot tudi neposredno na odgovorno osebo (t. i. neposredni zahtevek).⁸¹ Po drugi strani je ZVPot-1 v smislu nekakšne protitveži regresni zahtevek omejil z izjemno kratkim zastaralnim rokom treh mesecev, ki teče od prodajalčeve izpolnitve potrošnikovega zahtevka.⁸² Trimesečni zastaralni rok je za učinkovito varstvo pravice prejetke, poleg tega pa spodbuja vlaganje tožb zaradi pretrganja zastaranja tudi v položaju, ko bi stranki spor morda lahko rešili izvensodno.

⁷⁹ Člaj čl. 5(3) Direktive 99/44 in čl. 37b(3) ZVPot.

⁸⁰ Člaj 11(3) SCD in čl. 80(2) ZVPot-1.

⁸¹ Člaj čl. 88(1) in 88(7) ZVPot-1.

⁸² Člaj čl. 88(6) ZVPot-1.

3. Potrošniška pogodba o dobavi digitalne vsebine in digitalnih storitev

3.1. Splošna ureditev odgovornosti za storitve

ZVPot-1 odgovornost za storitve najprej ureja v čl. 99–101, ureditev pa se uporablja, kolikor zakon posebnih ureditev ne ureja posebej. Takšno posebno ureditev pomeni prenos DCD v čl. 109–125 ZVPot-1.

Splošna ureditev odgovornosti za storitve, ki niso digitalne storitve, je izrazito pomanjkljiva. ZVPot-1 sicer opredeli »pogodbo o opravljanju storitev« kot B2C-pogodbo, ki ni prodajna pogodba in katere predmet je storitev. Vendar zakon pojma »storitve« ne opredeli, kar vprašanje področja uporabe pušča povsem odprto. Prav tako ne določa (subjektivni in objektivni) meril za skladnost opravljenih storitev s pogodbo. Pojem storitve je izjemno širok; storitev je lahko na primer šiviljsko popravilo, oblikovanje prčeske, gradnja nepremičnine, delo izvedenca, odvetniško svetovanje ali prerokovanje. Ali je prav pri vseh storitvah primerno kogentno dvelteno jamstvo za skladnost s pogodbo, je najmanj dvomljivo. ZVPot-1 v čl. 100(1) določa zgolj, da lahko v primeru »nepravilnosti pri opravljeni storitvi« potrošnik, ki je moral o tem poprej obvestiti podčelje, zahteva »neodplačno odpravo nepravilnosti«, »ponovno izvedbo storitve« ali »vračilo dela kupnine v sorazmerni z nepravilnostmi pri opravljeni storitvi.«⁸³ ali »podstropi od pogodbe in zahteva vračilo plačanega zneska«. Omenba »neodplačnosti« je pri enem od zahtevkov je zavajajoča, saj omogoča (napačno) sklepanje, da preostali zahtevki za upnika morda niso brezplačni. V čl. 100(2) ZVPot-1 je določeno, da se »rok, ki so določeni za odgovornost prodajalca za neskladnost blaga, smiselno uporabljajo tudi za izvajalca storitve, če s posebnim zakonom ni določen daljši rok. Povrnitve škode in zadržanja plačila zakon med zahtevki ne omeja, kar je nenavadno, saj ju ureja pri odgovornosti za prodajo blaga, na katero se sicer sklicuje. ZVPot-1 tudi ne razlikuje med storitvami, ki se zagotavljajo enkratno, in tistimi, ki se zagotavljajo nepretrgano v določenem obdobju. Zdi se, da zakon ne omogoča, da bi se stranki dogovorili za krajše obdobje odgovornosti. Drugače kot pri prodaji blaga in dobavi digitalne vsebine zakon tudi ne določa, da je razdor pogodbe izključen, če je nepravilnost neznamna, prav tako tudi ne, da izvajalec storitve ne odgovarja za neskladnost, če je naročnik zanj vedel ob sklenitvi pogodbe (oziroma bil o tem obveščen in izrecno soglašal). Tudi posledice razdora pogodbe zaradi nepravilnosti so določene nenavadno in v ostrim nasprotju z določbami OZ. Zdi se, da potrošnik lahko zahteva vračilo plačanega zneska ne glede na to, ali je z opravljenimi storitvijo pridobil kakšno korist. Morebitnih razlogov za bistveno drugačno ureditev splošne odgovornosti za storitve od odgovornosti za digitalne storitve pripravljalci ZVPot-1 niso navedli.

⁸³ Pripravljalci so pravico potrošnika, da zniža kupnino (oblikovalno pravico), nerodno poimenovali po pravi posledici njene uveljavitve, pravi zahteva »vračilo dela kupnine v sorazmerni z nepravilnostmi«. Če potrošnik še ni plačal kupnine, »vračila dela« kupnine ne more zahtevati, vseeno pa ima možnost znižati kupnino.

3.2. Pogodba o dobavi digitalne vsebine in digitalnih storitev

Področje uporabe ureditve iz čl. 3(1) DCD je v ZVPot-1 opredeljeno le posredno; čl. 103(1) ZVPot-1 opredeljuje pogodbo o dobavi digitalne vsebine ali storitve, čl. 104 ZVPot-1 pa določa, da se poglavje uporablja tudi za pogodbo, s katero se potrošnik zaveže namesto denarnega plačila za digitalno vsebino oziroma storitev podljudu »posredovati« svoje osebne podatke (angl. *data-at-counter-performance*).⁸⁴

Čeprav se pogosto govori o tem, da je digitalna vsebina ali storitev v tem primeru za potrošnika »brezplačna«, to v resnici ne drži. Poslovni modeli, pri katerih se storitve zagotavljajo v zameno za podatke, so izjemno uspešni in dobičkonosni; podatki imajo veliko vrednost, saj omogočajo ciljno oglaševanje.

Čeprav čl. 104 ZVPot-1 govori le o potrošnikovem »posredovanju« osebnih podatkov podljudu, mora v skladu s Splošno uredbo o varstvu osebnih podatkov (GDPR)⁸⁵ potrošnik soglašati z njihovim obdelovanjem po merilih te uredbe.⁸⁶ Kot določa čl. 104 ZVPot-1 (čl. 3(1) DCD), se ureditev ne uporablja za položaje, v katerih podljudje potrošnikove podatke obdeluje izključno za namen dobave digitalne vsebine v skladu z DCD ali da izpolni pravne zahteve, ki se nanašajo nanj. Za primer izjeme bi šlo, če bi bila na primer lokacija potrošnika nujno potrebna za delovanje navigacijske aplikacije ali pa če bi bila registracija potrošnika potrebna zaradi varnosti in identifikacije.⁸⁷ DCD se tu v veliki meri opira na ureditev iz čl. 6(1)(b) in 6(1)(c) GDPR, ki v teh primerih omogoča obdelavo osebnih podatkov brez soglasja posameznika.

Zakonodajalec je sledil DCD in ni opredelil pravne narave teh transakcij. Da gre vendarle za obplačilo transakcijo, je mogoče sklepati iz okoliščin, da zakonodajalec predvideva kogentno jamstvo za pravilno dobavo digitalne vsebine ali storitve.⁸⁸

Medtem ko je obveznost podljudja glede dobave digitalne vsebine ali storitve jasna in iztočljiva, pa je na obveznost potrošnika, da »posreduje« osebne podatke, preji kot na iztočljivo obveznost mogoče gledati kot na pogoji. Potrošnik lahko namreč v skladu s čl. 7(3) GDPR svoje soglasje kadarkoli prekliče oziroma umakne ali pa obdelovanju v skladu s čl. 21 GDPR ugovarja.

⁸⁴ Zdi se, da je zakonodajalec drugatje kot pri potrošniški prodajni pogodbi (prim. čl. 67 ZVPot-1) pozabil izrecno prenehati določbo čl. 3(1) DCD o tem, da se ureditev uporablja za pogodbe o dobavi digitalne vsebine oziroma storitve. O področju uporabe je vendarle mogoče sklepati na podlagi čl. 103 in 104 ZVPot-1 oziroma na podlagi skladne razlage.

⁸⁵ Uredba 2016/679 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov), UL L 119/1.

⁸⁶ Glej čl. 6(1)(a) GDPR.

⁸⁷ Staudenmayer, v: Schulze, Staudenmayer (ur.), EU Digital Law (2020), art. 3 DCD, str. 72, r. št. 60. Glej tudi čl. 6(1)(b) in 6(1)(c) GDPR, ki v teh primerih ne zahteva soglasja posameznika.

⁸⁸ Prim. čl. 100 OZ.

Ideja potrošnikovega »trgovanja« z osebnimi podatki po eni strani zbuja nelagodje, po drugi strani pa ni mogoče zanikati velike gospodarske vrednosti osebnih podatkov in izjemne razširjenosti poslovnih modelov, ki temeljijo na njihovi uporabi za ciljno oglaševanje. Razlogi za širitev področja uporabe direktive na to področje so torej predvsem pragmatični. Zakonodajalec želi predvsem izmeniti položaja potrošnikov, ki vsebino oziroma storitve »plačujejo« s podatki, in potrošnikov, ki plačujejo z denarjem.⁸⁹

Čeprav se poglavje zakona o pogodbi o dobavi digitalne vsebine ali storitve začne z obsežnimi definicijami pojmov v čl. 103 ZVPot-1, vključno s pojmom pogodbe o dobavi digitalne vsebine ali storitve, sta pojma digitalne vsebine in digitalne storitve opredeljena na začetku zakona, v čl. 4, tč. 4 in 3, ZVPot-1. Takšna zakonodajna tehnika ne prispeva k preglednosti ureditve.

Digitalna vsebina so podatki, ki nastanejo in so dobavljeni v digitalni obliki; sem spadajo na primer računalniški programi, aplikacije, slikovne in zvočne datoteke, digitalne igre in elektronske knjige in druge elektronske publikacije.⁹⁰

Digitalne storitve so storitve, ki potrošniku omogočajo ustvarjanje, obdelavo ali hranbo oziroma dostop do podatkov v digitalni obliki ter njihovo izmenjavo ali drugo obliko interakcije. Sem spadajo na primer izmenjava (*sharing*) zvočnih in/ali slikovnih vsebin, podatkovno gostovanje, urejanje besedil, igre v računalniškem oblaku, pa tudi uporaba družabnih omrežij.⁹¹

Čl. 105 ZVPot-1 (čl. 3(4) DCD) s področja uporabe ureditve izvenzema nekatere kategorije pogodb, kot na primer pogodbe o igranju na srečo, pogodbe o finančnih storitvah in pogodbe o odprtokodni programski opremljeni, za katero potrošnik ne plača kupnine.

3.3. Potrošnikovi zahtevki v primeru zamude z izpolnitvijo (ZVPot-1: »nedobave«)

V skladu s čl. 13 DCD je zakonodajalec v čl. 107 in 108 ZVPot-1 opredelil zahtevke potrošnika »v primeru nedobave«, kar v obligacijskem pravu sicer imenujemo zamuda oziroma neizpolnitev. Umetitev teh določb ni najbolj posrečena, saj ZVPot-1 določa splošna pravila za primer »zamude z izpolnitvijo« že v čl. 26–34 ZVPot-1 (V poglavje).⁹² Posebna pravila za pogodbe o dobavi digitalne vsebine oziroma storitve bi bilo smiselno umestiti tja.

⁸⁹ Staudenmayer, v: Schulze, Staudenmayer (ur.), EU Digital Law (2020), art. 3 DCD, str. 72, r. št. 46.

⁹⁰ Glej uvodno izjavo 19 DCD.

⁹¹ Prav tam.

⁹² Priljubljeni ZVPot-1 so bili tudi v tem poglavju inovativni glede terminologije: poleg doslej znane »izpolnitve« oziroma »izpolnjevanja« obveznosti so v slovensko pravo uveli nov izraz »plačilo« oziroma »plačevanje« obveznosti (čl. 31 ZVPot-1). Nov je tudi izraz »plačilo predplačila« iz čl. 34 (2) ZVPot-1.

Čl. 107 ZVPor-1 postavlja pravilo o zapadlosti obveznosti podjetja za primer, da se o tem nista dogovorili stranki: podjetje mora digitalno vsebino ali storitev dobaviti »brez nepotrebnega odlašanja«. V primeru zamude (»nedobave«) lahko potrošnik v skladu s čl. 108(1) ZVPor-1 podjetje »pozove k dobavi«, tj. uveljavlja izpolnitveni zahtevek. Kot izhaja iz čl. 108 (2) ZVPor-1, se lahko ob pozivu k dobavi s podjetjem »izrecno« dogovori za dodatni rok. Če podjetje po pozivu ne dobavi »brez nepotrebnega odlašanja« ali v dodanem roku, če je bil slednji dogovorjen, lahko potrošnik pogodbo razdre (ZVPor-1: »odstopi« od pogodbe).

V skladu s čl. 108(3) ZVPor-1 lahko potrošnik takoj, tj. ne glede na rok »brez nepotrebnega odlašanja« oziroma dogovorjeni dodatni rok, razdre pogodbo v dveh položajih: če je podjetje izjavilo ali je sicer očitno, da digitalne vsebine oziroma storitve ne bo dobavilo, ali če sta se stranki dogovorili oziroma je na podlagi okoliščin očitno, da je dogovorjen čas dobave za potrošnika bistvenega pomena (da gre torej za fiksni posel). Potrošnik uveljavlja razdor z izjavo podjetju,⁹³ kar je drugače od razdora na podlagi samega zakona (*ipso facto*), ki je predviden v čl. 104(1) in 105(3) OZ.

Ta ureditev se nekoliko razlikuje od splošne ureditve v čl. 26 ZVPor-1 in na sl. Po splošni ureditvi mora, če stranka ne določi roka za izpolnitev obveznosti (zapadlosti), podjetje svojo obveznost izpolniti v 30 dneh po sklenitvi pogodbe.⁹⁴ Če obveznosti ne izpolni v dogovorjenem roku ali v 30 dneh, lahko potrošnik razdre pogodbo le, če najprej določi »primeten dodatni rok«: ne zadostja torej le »poziv k izpolnitvi«, kot velja pri pogodbah o dobavi digitalne vsebine oziroma storitve.

3.4. Merila skladnosti s pogodbo

Ureditev meril skladnosti s pogodbo o dobavi digitalne vsebine oziroma storitve v čl. 109–115 ZVPor-1 se opira na ureditev meril skladnosti blaga s potrošniško prodajno pogodbo iz čl. 71–77 ZVPor-1. Razdeljena so na subjektivna merila, tj. odstopanje od dogovorjenih lastnosti (čl. 110 ZVPor-1), in objektivna merila skladnosti s pogodbo, tj. odstopanje od običajnih oziroma razumno pričakovanih lastnosti (čl. 111 ZVPor-1). Glede slednjih se upoštevajo tudi morebitne javne izjave prodajalca ali drugih oseb v pogodbeni verigi, z možnostjo razbremenitve.⁹⁵ Zadoščeno mora biti tako subjektivnim kot objektivnim merilom skladnosti. Med objektivna merila skladnosti spada tudi zahteva po posodabljanju digitalne vsebine ali storitve (čl. 112 ZVPor-1). Tudi tu direktiva in zakon razlikujeta med pogodbami, pri katerih se digitalna vsebina oziroma storitev dobavi enkrat ali gre za niz posameznih dobav, ter

pogodbami, ki predvidevajo nepretrpano dobavo v določenem obdobju.⁹⁶ V prvem primeru se posodabljanje, potrebno za ohranjanje skladnosti s pogodbo, zagotavlja v obdobju, ki ga potrošnik lahko razumno pričakuje, v drugem pa v obdobju, ki ga določa pogodba. Če obdobje zagotavljanja nepretrpane dobave ni omejeno, kot na primer pri članstvu oziroma uporabi družabnih omrežij, tudi obdobje posodabljanja ni omejeno.

Določbi o tem, da podjetje ne odgovarja za skladnost, če je bil potrošnik vnapej posebej obveščen o njej ter jo je izrecno sprejel (čl. 113 ZVPor-1), ter o tem, da se enako kot neskladnost digitalne vsebine ali storitve ohranjava tudi neskladnost zaradi nepravilne integracije, ki jo je opravljalo podjetje ali pa je do neskladnosti prišlo zaradi pomanjljivih navodil za integracijo, ki jih je zagotovilo podjetje (čl. 114 ZVPor-1), sta vsebinsko skladni z določbama pri potrošniški prodaji (čl. 75 in 76 ZVPor-1), njuno ponavljanje pa se zdi odveč. Enako velja za določbo o omejitvah uporabe digitalne vsebine zaradi pravic tretjih oseb, zlasti pravic intelektualne lastnine (prim. čl. 115 in 77 ZVPor-1). Pomen določbe je pri digitalni vsebini, ki tipično vsebuje neko obliko avtorsko varovanega gradiva, ki ga lahko potrošnik uporablja le z ustrezno licenco, razmeroma velik. Pogosto so digitalni proizvodi tudi tehnično varovani tako, da jih lahko potrošnik uporablja le z licenco.⁹⁷ Slednje lahko podjetju postreduje podjetje (potrošnikov sopogodbentik), ki jo je pridobil od imetnika pravic, ali pa imetnik pravic neposredno s potrošnikom sklene t. i. *end-user-license-agreement* (EULA).⁹⁸ Če tretja oseba z varovanjem svojih pravic omejuje ali izključuje potrošnikovo uporabo digitalne vsebine ali storitve, lahko potrošnik proti podjetju uveljavlja zahtevke na podlagi neskladnosti s pogodbo.⁹⁹

3.5. Časovni okvirni odgovornosti podjetja in dokazno breme glede neskladnosti

V zvezi z jamčevalnim rokom DCD razlikuje med pogodbami, ki predvidevajo enkratno dobavo digitalne vsebine oziroma storitve ali niz posameznih dobav, ter pogodbami, ki predvidevajo nepretrpano dobavo v določenem obdobju. V prvem primeru je relevantna neskladnost, ki obstaja v času dobave in se lahko pokaže v dveh letih od dobave. V drugem primeru pa podjetje ne glede na obsoj neskladnosti v času dobave odgovarja za neskladnost, ki se pokaže v dogovorjenem obdobju.¹⁰⁰

⁹⁶ Glej čl. 8(2) DCD.

⁹⁷ Glej na primer Rosenkranz, v: Schulze, Standenmayer (ur.), EU Digital Law (2020), art. 10 DCD, str. 185, t. št. 2 in na sl.

⁹⁸ Prav tam.

⁹⁹ Glej uvodno izjavo 53 DCD.

¹⁰⁰ Čl. 116(2) ZVPor-1 in čl. 11(2) DCD ter čl. 116(3) ZVPor-1 in čl. 11(3) DCD.

⁹³ To izhaja iz čl. 108(2) in 208(3) ZVPor-1, pa tudi iz čl. 120(5) ZVPor-1 (razdor z izjavo v primeru neskladnosti).

⁹⁴ Glej čl. 18(1) Direktive 2011/83/EU o pravicah potrošnikov.

⁹⁵ Glej čl. 111(4) ZVPor-1 in čl. 8(1)(b) DCD.

Kot že rečeno, lahko potrošnik uveljavlja zahteve v prekluzivnem roku dveh let, ki začne teči ob notifikaciji napak.¹⁰¹ Tako kot pri potrošniški prodaji (čl. 87 ZVPot-1) ta omejitev velja le za »jamčevalne zahteve« (vzpostavitev skladnosti, znižanje cene in razdor pogodb), ne pa tudi za odškodninski zahtevek.

Tudi v zvezi s pravilom o obrnjenem dokaznem bremenu DCD in ZVPot-1 razlikujeta med pogodbami z enkratno dobavo ali nizom posameznih dobav ter pogodbami, ki predvidevajo nepretrgano dobavo v določenem obdobju.¹⁰² Če se pri prvem tipu pogodb neskladnost pokaže v prvem letu po dobavi, se vzpostavi (izprobojna) domneva, da je obstajala že ob dobavi.¹⁰³ Pri drugem tipu pogodb pa je dokazno breme glede skladnosti s pogodbo celotno obdobje na podjetju.¹⁰⁴ Tako pri prvem kot pri drugem tipu pogodbe pa dokazno breme ni obrnjeno, če podjetje dokaže, da digitalno okolje potrošnika ni združljivo s tehničnimi zahtevami za digitalno vsebino ali storitev, ter je o teh zahtevah potrošnika jasno in razumljivo obvestilo že pred sklenitvijo pogodbe.¹⁰⁵

3.6. Notifikacija neskladnosti s pogodbo

SGD notifikacije kot predpostavke za uveljavljanje potrošniških zahtevkov ne predpisuje, vendar državam članicam omogoča, da se zanjo odločijo, DCD pa notifikacije ne urga. Iz uvedbe izjave 11 DCD jasno izhaja, da države članice ne smejo predpisati obveznosti potrošnika, da podjetje v določenem roku obvesti o neskladnosti.¹⁰⁶

Kljub temu so pripravitelji ZVPot-1 notifikacijo predpisali posredno, s tem ko so v čl. 118(4) ZVPot-1 začetek teka (dveletnega) predluzivnega roka za uveljavljanje potrošniških zahtevkov vezali na notifikacijo neskladnosti. Kršitvi DCD so se poskušali izogniti s tem, da za notifikacijo niso predpisali roka.¹⁰⁷ Po drugi strani zahteva po notifikaciji brez časovne omejitve ni posebej smiselna; potrošnik jo bo izpolnil že s tem, da bo uveljavljal katerega od svojih zahtevkov. Da bi potrošnik z uveljavljanjem zahtevka sprožil dveltni prekluzivni rok, v katerem lahko uveljavlja zahtevek, je sprto z logiko. Kot kaže, so pripravitelji zakona želeli predstven za vsako ceno ohraniti sistem dveh predluzivnih rokov, ki omejujejo zahteve potrošnika

¹⁰¹ Čl. 118(4) ZVPot-1.

¹⁰² Čl. 12 DCD in čl. 117 ZVPot-1.

¹⁰³ Čl. 12(2) Direktive 2019/770 in čl. 117(2) ZVPot-1.

¹⁰⁴ Čl. 12(3) Direktive 2019/770 in čl. 117(3) ZVPot-1.

¹⁰⁵ Čl. 12(4) Direktive 2019/770 in čl. 117(4) ZVPot-1.

¹⁰⁶ Glej tudi Schulze v. Schulze, Saadennayer (ur.), EU Digital Law (2020), art. 1 DCD, str. 38, t. št. 24.

¹⁰⁷ Glej Predlog ZVPot-1 z dne 12. 7. 2022 (EVA: 2015-2130-0005), str. 159.

(jamčevalni rok in rok za uveljavljanje pravic) iz OZ in ZVPot, ne da bi se kaj dosti ukvarjali z vprašanjem smiselnosti ureditve ter funkcije notifikacije in roka za uveljavljanje pravic.¹⁰⁸

3.7. Potrošnikov umik soglasja za obdelavo osebnih podatkov

Kot že rečeno, lahko potrošnik v položaju, ko namesto denarnega plačila »posreduje« osebnne podatke in soglasja z njihovim obdelovanjem, svoje soglasje na podlagi čl. 7(3) GDPR kadarkoli umakne. Nadaljnji obstoje pogodbe o dobavi digitalne vsebine ali storitve v zameno za osebnne podatke (*data-as-counter-performance*) se tedaj postavi pod vprašaj. Direktiva se do tega problema ni opredelila, pripravitelji ZVPot-1 pa so uveljavili enako rešitev, kot jo pozna nemško pravno: podjetje ima v tem primeru pravico odstopiti od pogodbe.¹⁰⁹ Ker potrošnikova pravica umika soglasja temelji na GDPR, z umikom potrošnik ne krši svojih obveznosti, posledično pa so izključeni odškodninski zahtevki.¹¹⁰ Odstopno upravičenje ne pomeni sankcije za potrošnikovo kršitev pogodbe, pa tudi ne »odstopa« v smislu pravice prenehati si brez navajanja razloga, gre za posebno upravičenje, s katerim lahko podjetje reagira na položaj, ki nastane s potrošnikovim umikom soglasja. Če meni, da nadaljevanje pogodbe brez možnosti uporabe potrošnikovih osebnih podatkov zanj ni smiselno, lahko od pogodbe odstopi. Prenehanje pogodbe učinkuje za naprej.¹¹¹ Pravilo iz čl. 121(1) ZVPot-1 o razvezi s takojšnjim učinkom v primeru, da bi zakonski ali dogovorjeni »odpovedni« rok pomenil nesorazmerno breme za podjetje, naprotuje na tehtanje interesov strank ob presoji upravičenosti morebitnega odpovednega roka. Za primer odstopa je zakonodajalec v čl. 121(1) ZVPot-1 predpisal, da se osebni podatki v tem primeru »vrnejo« potrošniku ali se v dogovoru z njim zbršejo oziroma uničijo, s čimer je, čeprav pravico potrošnika do izbriisa podatkov ureja že čl. 17 GDPR, želel celovito urediti posledice potrošnikovega umika soglasja za obdelovanje osebnih podatkov.¹¹²

3.8. Zahtevki v primeru neskladnosti digitalne vsebine oziroma storitve s pogodbo

Potrošniški zahtevki

Ureditev zahtevkov potrošnika v primeru neskladnosti digitalne vsebine ali storitve s pogodbo je v bistvenem delu enaka ureditvi zahtevkov zaradi neskladnosti s pogodbo o prodaji. »Jam-

¹⁰⁸ Več: Možina, Predpostavke in časovni okvir odgovornosti prodajalca za stvarne napake, Podjetje in delo, 3-4/2008, str. 407.

¹⁰⁹ Glej čl. 121 ZVPot-1, § 327a BGB in Renko, Nova ureditev potrošniških pravic v primeru dobave digitalnih vsebin in storitev, Pravni letopis 2022, str. 163.

¹¹⁰ Čl. 121(2) ZVPot-1.

¹¹¹ Predlog ZVPot-1 z dne 12. 7. 2022 (EVA: 2015-2130-0005), str. 161.

¹¹² Predlog ZVPot-1 z dne 12. 7. 2022 (EVA: 2015-2130-0005), str. 162.

čevalni zahtevki« potrošnika so razdeljeni na dve ravni. V skladu s čl. 120(1) ZVPot-1 mora potrošnik najprej zahtevati vzpostavitev skladnosti s pogodbo (v tem primeru za razliko od čl. 81(1) ZVPot-1 brez dodatka »brezplačno«),¹¹³ pogodbo pa lahko razde ali zniža ceno šele v naslednjih primerih: če ne more zahtevati vzpostavitve skladnosti s pogodbo (nemogućnost ali nesorazmernost), če jo je zahteval, a je ni dobil v razumnem roku in brez znatnih nepravilnosti, če je podjelje poskušalo vzpostaviti skladnost, a mu ni uspelo, če je očito, da podjelje v razumnem roku in brez znatnih nepravilnosti ne bo vzpostavilo skladnosti, in če je narava neskladnosti tako resna, da upravičuje takojšnje znižanje cene ali razdor pogodbe.¹¹⁴

Sorazmerno znižanje cene (ZVPot-1: »kupnine«, čeprav ne gre za prodajno pogodbo) je možno le v pogodbi, pri kateri je potrošnik digitalno vsebino ali storitev plačal z denarjem, ne pa tudi, če je v zameno posredoval osebne podatke. Razdor pogodbe, pri kateri je plačal z denarjem, je mogoč le, če neskladnost ni neznatna.¹¹⁵ Ker pri pogodbi, kjer so bili namesto denarja posredovani osebni podatki, potrošnik ne more znižati kupnine, je razumljivo, da razdor ni odvisen od drugih predpostavk – razen tistih iz čl. 120(1) ZVPot-1 za prehod na drugo raven zahtevkov.¹¹⁶ Glede na zakon potrošnik razde pogodbo in zadrži plačilo z izjavo podjelju,¹¹⁷ enako mora veljati tudi za znižanje cene.

Poleg tega lahko potrošnik zahteva tudi povrnitev škode in, če se ni plačal cene, zadrži plačilo.¹¹⁸ DCD ne omenja možnosti potrošnikove zahtevne neskladne dobave digitalne vsebine ali storitve. Pisni meniji, da bi omogočanje zahtevne lahko nasprotovale direktivi.¹¹⁹

V zvezi z ureditvijo odškodninskega zahtevka je nenavadno dvojje. V oči pade najprej, da zakonodajalec v čl. 118(2) ZVPot-1 omenja povsem drugačne primere povrnitve škode kot v čl. 81(3) ZVPot-1; povrniti naj bi se »zlasti« škoda na potrošnikovi stroji opremi ali drugi digitalni vsebini ali storitvi v lasti potrošnika (tj. refleksna škoda oziroma škoda na drugih dobrinah). Zakon določa nadaljnji pogoji, da »povzročitev škode« ni posledica potrošnikovega ravnanja. Kljub različnim primerom za povrnitev škode pri prodaji blaga in pri dobavi digitalne vsebine oziroma storitev so predpostavke odškodninskega zahtevka v obeh položajih enake. Zakon še določa, da se za povrnitev škode uporabljajo »splošna pravila«, kar bi sicer veljalo v vsakem primeru. Odgovornost za škodo, ki jo je povzročil upnik sam, je izključena že na podlagi čl. 244 OZ, zato se zdi posebna določba o tem odveč. Poleg tega je v skladu s splo-

¹¹³ Vzpostavitev skladnosti mora biti za potrošnika v vsakem primeru brezplačna.

¹¹⁴ Glej tudi čl. 14 DCD.

¹¹⁵ Glej čl. 120(4) ZVPot-1 in čl. 14(6) DCD.

¹¹⁶ Geell, v: Schulze, Staudenmayer (ur.), EU Digital Law (2020), art. 14 DCD, str. 264, r. št. 67.

¹¹⁷ Glej čl. 118(3) in 120(5) ZVPot-1.

¹¹⁸ Čl. 118(2) in 118 (3) ZVPot-1.

¹¹⁹ Gief Fervers, v: Schulze, Staudenmayer (ur.), EU Digital Law (2020), art. 13 DCD, str. 238, r. št. 56.

šnimi pravili odgovornost za poslovno škodo v vsakem primeru omejena na škodo, ki je bila za dolžnika vnaprej predvidljiva.¹²⁰ Druga nenavadna in že omenjena značilnost odškodninskega zahtevka pa so njegovi časovni okviri, tako kot čl. 87 ZVPot-1 (potrošniška prodaja) tudi čl. 118 (4) ZVPot-1 določa, da dveletni prekluzivni rok velja le za »javnicevalne zahtevke«, ne pa tudi za povrnitev škode in zadržanje plačila. Kot časovna omejitev odškodninskega zahtevka zato pride v poštev le zastaralni rok. Tudi ni nobenega razloga za razlikovanje časovnih okvirov zahtevkov.

Posledice razdora pogodbe

Posledice razdora pogodbe so določene v čl. 122–125 ZVPot-1 oziroma čl. 16–18 DCD. Podjelje mora potrošniku vrniti opravljena plačila. Če je bila del časa izvajanja pogodbe skladnost s pogodbo zagotovljena, mora podjelje vrniti sorazmerno del cene, tj. le za čas, ko skladnost digitalne vsebine oziroma storitve s pogodbo ni bila zagotovljena.¹²¹ Da razdor pri trajajočih pogodbah ne učinkuje na obdobje, ko je bila skladnost s pogodbo zagotovljena, potrošnik pa je za uporabo digitalne vsebine oziroma storitve plačal ceno, je tudi v skladu s splošnim pogodbenim pravom.¹²² Podjelje mora vrniti plačilo v 14 dneh od razdora pogodbe z uporabo istega plačilnega sredstva. Če je potrošnik namesto plačila v denarju podjelju dovolil uporabo osebnih podatkov, vračanja v denarju ni.

Razdor pogodbe učinkuje tudi kot unik soglasja za obdelavo osebnih podatkov iz čl. 7(3) GDPR.¹²³ V skladu s čl. 16(2) DCD je za nadaljnjo usodo potrošnikovih osebnih podatkov merilajna GDPR. Slovenski zakonodajalec je na prenos čl. 16(2) DCD morla pozabili, a to ne spremeni pravnega položaja, saj se uredba uporablja neposredno. Potrošnik ima med drugim pravico do izbira osebnih podatkov (čl. 17 GDPR) ter pravico do precizna osebnih podatkov v strukturirani, splošno uporabni in strojno berljivi obliki ter do njihovega posredovanja drugemu upravljavcu (čl. 20 GDPR). Po razdoru podjelje ne sme uporabljati tudi nobene druge vsebine (ki ni osebni podatek), ki jo je zagotovil oziroma ustvaril potrošnik, na primer pisanje ali posnetke fotografije.¹²⁴

Čl. 124(1) ZVPot-1 v skladu s čl. 16(3) DCD določa nekaj izjem, ko lahko podjelje takšno vsebino vendarle uporablja naprej: če je zunaj okvira vsebine oziroma storitve, ki jo zagotavlja podjelje, ni mogoče uporabiti (na primer vsebina, nastala ob uporabi računalniške igre), če

¹²⁰ Glej čl. 243(1) ZVPot-1.

¹²¹ Čl. 16(1) Direktive 2019/770 in čl. 122 ZVPot-1.

¹²² Čl. 16(1) DCD, Razdor, odgovor in odstrop od pogodbe, Pravni letopis 2011, str. 66.

¹²³ Glej Twigg-Flesner, v: Schulze, Staudenmayer (ur.), EU Digital Law (2020), art. 16 DCD, str. 287, r. št. 34.

¹²⁴ Glej čl. 124(1) ZVPot-1 in uvodno izjavo 69 ter čl. 16(3) DCD ter Metzger, v: MünchKommBZ zum BGB, 9. izd. (2022), §. 327b, r. št. 7.

je podjetje to vsebino združilo z drugimi podatki in je ni več mogoče ločiti oziroma bi bil za to potreben nesorazmeren napor, če vsebina zadeva le dejavnost potrošnika pri uporabi digitalne vsebine oziroma storitve in če so vsebino skupaj ustvarili potrošnik in drugi ter lahko drugi to vsebino še naprej uveljavljajo (na primer prispevki v diskusijah, ki se nanašajo na druge prispevke oziroma avtorjev; dokumenti, ki jih je ustvarilo več oseb).¹²⁵ Če potrošnik zahteva, mu mora podjetje brezplačno in v splošno bežljivi obliki dati na voljo vso vsebino, ki jo je ustvaril.¹²⁶ Seveda tudi potrošnik po razdoru ne sme več uporabljati digitalne vsebine ali storitve, prodajalec pa mu lahko nadaljnjo uporabo tudi tehnično prepreči.¹²⁷

3.9. Regres

Ureditev regresa v čl. 127 ZVPot-1 za primer, da je imelo podjetje stroške z izpolnjevanjem potrošnikovih zahtevkov, neskladnost pa izvira od druge osebe v distribucijski verigi, je v bistvenem enaka kot v čl. 88 ZVPot-1 (potrošniška prodajna pogodba), ponavljanje obsežne določbe pa se zdi odveč.

3.10. Spremembe digitalne vsebine ali storitve

Digitalna vsebina in digitalne storitve se hitro spreminjajo. Podjetja stalno nadgrajujejo in posodablajo digitalno vsebino, praviloma so takšne spremembe tudi v interesu potrošnikov. Nekatere izmed sprememb (posodabljanje) so namenjene ohranjanju skladnosti s pogodbo in pomenijo obveznost podjetja na podlagi čl. 112 ZVPot-1 oziroma čl. 8 DCD. S spremembami pogodb, ki presegajo obveznost posodabljanja, pa bi morali načeloma soglašati obe stranki. Vendar čl. 126 ZVPot-1 oziroma čl. 19 DCD pod določenimi predpostavkami podjetju dovoljujeta enostranske spremembe, potrošniku pa dajejo pravico razrediti pogodbo (ZVPot-1: »odstopiti« od pogodbe), če te spremembe znatno negativno vplivajo na dostop ali uporabo digitalne vsebine ali storitve.

Spremembe so dovoljene v položaju, kjer se digitalna vsebina oziroma storitev dobavlja v daljšem obdobju (na primer uporaba družabnega omrežja ali storitve v oblaku). Druge predpostavke za dopustnost sprememb so, da že pogodba opredeljuje možnost spremembe in razlog zanjo, nadalje, da sprememba potrošniku ne prinaša dodatnih stroškov in končno, da je potrošnik vnapij na jasn in razumljiv način obveščen o spremembi. Kadar te spremembe negativno vplivajo na dostopnost ali uporabnost digitalne vsebine ali storitve, mora biti potrošnik vnapij in v obliki trajnega posilca podatkov obveščen o možnosti razdora pogodbe

¹²⁵ Glej na primer Metzger v: MünchKommBZB, 9. izd. (2022), § 327p, r št. 8.
¹²⁶ Čl. 124(2) in 124(3) ZVPot ter čl. 16(4) DCD.

¹²⁷ Čl. 125 ZVPot-1 in čl. 16 (5) DCD.

oziroma o alternativni možnosti, da obdrži digitalno vsebino ali storitev v različici brez spremembe, kolikor je skladna s pogodbo. Morebiten negativen vpliv na dostopnost ali uporabo se presoja objektivno, pri tem pa se upoštevajo narava in namen ter druge lastnosti digitalne vsebine oziroma storitve.¹²⁸ Možnost razdora preprečuje arbitrarne spremembe pogodbe v breme potrošnika. Razdor potrošniku ne sme prinašati stroškov. Zaradi pravne varnosti lahko potrošnik pogodbo razde le v 30 dneh, odkar je obveščen o spremembi.

4. Sklep

Prenos Direktive 2019/771 o potrošniški prodaji (SGD) ter Direktive 2019/770 o pogodbi o dobavi digitalne vsebine in storitev (DCD) v slovensko pravo prinaša obsežno novo ureditev izpolnitve prodajne pogodbe ter pogodbe o dobavi digitalne vsebine in storitev s stvarno ali pravno napako (neskladnost s pogodbo). Zakonodajalec je direktivi, ki sta sicer po strukturi in vsebini zelo podobni, deloma pa enaki, prenesel tako, da je vsebino vsake od njiju prenesel v svoj sklop določb, SGD v čl. 71–88, DCD pa v čl. 103–127 ZVPot-1. Kar nekaj določb se pri tem skoraj dobesedno ponavlja. Direktivi zasledujeta popolno harmonizacijo. Kjer je bilo to vendarle mogoče, so pripravljavci ZVPot-1 poskušali v največji možni meri vztrajati pri konceptih in rešitvah OZ.

Ureditev prinaša vrsto novosti. Urejena je denimo pogodba o dobavi digitalne vsebine ali storitve, pa tudi prodaja z digitalnimi elementi – gre za usklajevanje potrošniškega prava s tehnološkim razvojem. V tem smislu velja opozoriti zlasti na določbe o posodabljanju digitalnih vsebin in digitalnih storitev. Poleg tega prenos direktiv prinaša več novosti tudi glede na prejšnjo ureditev potrošniške prodaje v ZVPot ter splošno obligacijsko pravo v OZ. Omeniti velja na primer natančno urejeno hierarhijo zahtevkov potrošnika v primeru neskladnosti blaga oziroma digitalne vsebine ali storitve s pogodbo, ki se razlikuje od tiste v določbah OZ o stvarni napaki pri prodajni pogodbi in v starem ZVPot. Kupčev zahtevek za popravilo ali zamenjavo (ZVPot-1: »vzpostavitev skladnosti«) ima prednost. Potrošnik lahko razdre pogodbo ali zniža ceno le pod natančno določenimi predpostavkami, na primer če ne more zahtevati popravila ali zamenjave, ker sta nesorazmerni, ali če je zahteval popravilo ali zamenjavo, pa ju ni dobil v primernem roku in brez znatnih nevedstnosti. V primerjavi s prej veljavno Direktivo 99/44 je novost med drugim, da lahko kupec razdre pogodbo, ne da bi dal prodajalcu priložnost za popravilo ali zamenjavo, tudi tedaj, kadar je narava neskladnosti tako resna, da upravičuje takojšen razdor oziroma znižanje cene.

Prenos direktiv v slovensko pravo ni bil najbolje pripravljen, v ZVPot-1 pa se je prikazalo precej napak. V oči bode tudi žalostno nizka raven uporabe slovenskega jezika in vista prime-

¹²⁸ Glej uvodno izjavo 75 DCD.

rov nejasnih, nelogičnih in nepreglednih določb. Nadaljuje se obžalovanja vreden trend slabše nototehnične kakovosti zakona o varstvu potrošnikov, ki je zanj značilen že od prve različice v letu 1998.¹²⁹ Omeniti je treba tudi več primerov prekritih povezav z OZ. Med primeri napak je mogoče navesti uvedbo novega razdornega upravičenja v čl. 83(2) ZVPot-1 za primer, da se neskladnost pokaže v 30 dneh po izročitvi, ki je direktiva (SGD) na način, kot ga je uresničil slovenski zakonodajalec, ne dopušta, in vzpostavitev različnih časovnih okvirov za uveljavljanje jamčevalnih zahtevkov (vzpostavitev skladnosti, razdor, znižanje cene) ter zahtevka za povrnitev škode v čl. 87 in 118(4) ZVPot-1, za katero ni razlogov.

S prenosom obeh direktiv se je še bolj povečal razkorak med pravo uveljavljeno v OZ in v ZVPot-1. V prihodnosti se bo treba vprašati, ali za vse razlike v ureditvah prodajne in drugih pogodb obstajajo utemeljeni razlogi, oziroma bi kazalo razmisliti tudi o prilagoditvi splošnega pogodbenega prava razvojnim značilnostim, ki jih nakazujejo direktivi.

¹²⁹ Glej na primer Možina, Kaj je narobe z Zakonom o varstvu potrošnikov?, Podjetje in delo, 6-7/2012, str. 1437.